

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/33, p. 501-522

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12607>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Nail YILDIRIM –
Doç. Dr. Uğur AKIN – Yrd. Doç. Dr. Yasemin KUŞDEMİR –
Dr. Pınar BULUT

This article was checked by iThenticate.

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUL YÖNETİCİLERİNE İLİŞKİN METAFORLARI*

*Emel TÜZEL** – Demet ŞAHİN KALYON****

ÖZET

Bir şeyi başka bir şeye benzeterek açıklamakta kullanılan metaforlar olaylar hakkında insanın düşüncesini yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden oldukça güçlü bir zihinsel araçtır. Metaforlar anlaşılmayan, anlaşılması zor olan konularda veya bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır ifade etmede ve bunlara ilişkin veri toplamada kullanılabilir. Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının okul yöneticilerine ilişkin algılarını kullandıkları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Araştırmada “Sınıf öğretmeni adaylarının okul müdürlerine ilişkin metaforik algıları nedir?” ve “Sınıf öğretmeni adaylarının okul müdür yardımcısına ilişkin metaforik algıları nedir?” sorularına cevap aranmıştır. Bu amaçla adaylardan “okul müdürü” ve “müdür yardımcısına” ilişkin metafor üretmeleri istenmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmanın katılımcılarını Ankara ilinde bir devlet üniversitesinde 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan toplam 190 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmen adaylarının okul müdürü ve müdür yardımcısına ilişkin ürettikleri metaforların “Görev algısı” ve “Olumsuz imaj algısı” temaları altında yer aldığı belirlenmiştir. İki ana tema altındaki alt temalar incelendiğinde; öğretmen adaylarının okul yöneticilerine yönelik imaj ve kişilik algılarının tamamen olumsuz öğelerden oluştuğu; okul müdürünün en fazla algılanan görevlerinin yönetme ve sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma olarak gösterildiği; müdür yardımcısına ilişkin görev algısının ise okul müdürünün işlerini yapan, yönetim işine yardım eden ancak makamsız sorumluluk sahibi olması olarak şekillendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayları, metafor, okul yöneticisi.

* Bu çalışma 24-26 Mayıs 2012 tarihinde düzenlenen 7. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresinde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

** Yrd. Doç. Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ABD, El-mek: emel.tuzel@gop.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi ABD, El-mek: demet.sahin@gop.edu.tr

PRE-SERVICE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' METAPHORS ABOUT SCHOOL ADMINISTRATORS

ABSTRACT

Metaphors used describe something by pretending to be something else are a very powerful mental tool that constructs, directs, and controls a person's thinking about events. Metaphors can be used in totally unrecognized, difficult to understand contexts, or in expressing some concepts, perceptions and attitudes more clearly and collectively. The purpose of this study is to examine pre-service primary teachers' perspectives about the school administrators by metaphors. In the study following research answers were asked; "What are the metaphorical perceptions of primary school teacher candidates about school principals?" and "What are the metaphorical perceptions of primary school teacher candidates regarding assistant school principals? For this purpose, the participants were asked to generate metaphors related to the school administrators and vice administrators. 190 students were included in the study. Participants of the study were selected through convenience sampling method consist of 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students who have studied at a public university in Ankara. In the analysis of the data, content analysis method was employed. The metaphors generated by the pre-service primary teachers can be subsumed under the categories of "perception of duty" and "perception of negative image". When sub-themes under two main themes are examined, perception of pre-service primary teachers for image and personality of school principal is composed of completely negative items. Also perceived mission of school principal are governing, responsibility, authorization and authority. The assistant principal is responsible for the school administrators' work, the manager's job is helping but the manager is perceived as having no responsibility.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Language is one of the most important elements that individuals use to express their thoughts. While expressing the concept to be described in the communication process, different ways are used to add beauty to the expression and to make the description more intelligible. Metaphors are also one of the ways used to elaborate on speech and to make intelligible description. Metaphors are used in the field of education to express the issues that are difficult to understand or some of the concepts, perceptions and attitudes in a clear way, and they are usually used in data collection of metaphors (Karaçam ve Aydın, 2014).

In addition, metaphor can be used by teachers candidates as a powerful "pedagogical tool" to understand, (and perhaps change) the mental imagery they have of certain events during teacher education. In this context, the teacher candidates' metaphors on different concepts related to education (e.g. concepts such as "student", "teacher", "knowledge", "school" etc.) in the courses on "teaching profession" can be

Turkish Studies

an important tool in revealing the perceptions of the teacher candidates (Saban, 2008). Organizations consist of human and material resources that come together to fulfil a specific purpose. Ensuring the existence, success and continuity of organizations depends on how organizations are managed. The most important responsibility in the management of successful organizations depends on managers and their management style. In other words, organizations are as successful as their managers and employees (Argon and Dilekçi, 2014). The school principal is the highest authority in the school. The principal achieves the goals of the school, keeps the structure alive and develops the qualities (Ünal, 1991; Koçoğlu, 2013). The management of the school is carried out by the school principal and assistant principals.

School organizations, as one of the major social institutions, can fulfil their missions if they are effectively managed. In this sense, it can be understood that school principals need to have management skills and run schools in the light of these characteristics. The way principals run schools can affect the work of students and teachers (Cerit, 2008).

Assistant principals also play an important role in running school, and their management styles have important effects on teacher and student work. One of the factors that play an important role in the process of achieving the goals of the school organizations is the principals. Although it is an important task for principals to lead the process of reaching the targets of schools, the support of the students, teachers and employees in the institution have great importance. From this point of view, the opinions of other individuals about school principals and assistant principals are very important. Their management styles can be revealed through metaphors of how they are perceived by students and teachers. Thus, an evaluation can be made about the administrative behaviours displayed in the schools.

Purpose of Research

The aim of this study is to reveal the perceptions of primary school teacher candidates about school principals through metaphors. In the study following research answers were asked;

1. *What are the metaphorical perceptions of primary school teacher candidates about school principals?*
2. *What are the metaphorical perceptions of primary school teacher candidates regarding assistant school principals?*

Method

Research Design

This research employs qualitative research method and uses case study in data collection and interpretation process. The case study is seen as a distinctive approach to answer scientific questions as in qualitative research it is difficult to explain empirical studies (Yin, 2003: 15; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2010: 273).

Study Group (Sampling)

The participants of this research were 190 primary school teacher candidates; 43 of them were first, 58 of them were second, 58 of them

Turkish Studies

were third, and 31 of them were fourth year students who were studying at a public university in Ankara. Easily accessible sampling method categorized under purposeful sampling methods were used to recruit the participants.

Data Collection and Analysis

In data collection process, teacher candidates were asked to complete sentences such as "The school principal (assistant principal) is because ". Content analysis is used to analyses the data. First, the metaphors created by teacher candidates are examined and the invalid ones are extracted. Then the metaphors and justifications for them are listed. It was seen that the same metaphors were found to be explained by different justifications. Therefore, similar justifications are gathered to identify themes. When the justifications are examined, it has been seen that the metaphors of the candidates about school principals and assistant principals are gathered under two main themes: "job perception" and "negative image perception." Sub-themes are formed for teach theme. In order to ensure the reliability of the study, the themes and sub-themes were also checked and examined by the two experts in education management fields and a consensus was reached on the codes.

Findings

Findings show that the same metaphor can reveal the perception under multiple and different sub-themes. Therefore, it has been identified which sub-themes are included in the same metaphor, by analyzing the explanation made in the "because ..." section of the clause. For example, the metaphor of "father" belongs both the management and the protection sub-theme.

While 118 of the total 172 metaphors are related to the school principals, 54 metaphors seem to be related to the negative image and personality of the principal. Teacher candidates stated they have following perceptions of principals respectively; management (n=36); responsibility and authority (n=24); establishing order and rules (n=17); protecting (n=13); decision making (n=9); educational leadership, informing and guiding (n=7); influential in school achievement (n=7) and control (n=5). First and second year students did not express any metaphor regarding the influence of principal on school achievement and only first year students stated a metaphor related to control duty of principal. They have also provided following responses regarding the negative image and characteristics of principals; being useless (n=29); authoritarian and strict (n=17); being meddlesome (n=7) and a figure of taking complaints (n=1). The important thing to note here is that all of the features that characterize the image and personality of the principal are made up of negative characteristics.

Teacher candidates expressed 157 metaphors regarding the assistant principal and 132 of them are related to the tasks of assistant principal whereas 25 are related to the negative image and personality of the assistant. Teacher candidates have expressed following metaphors regarding the duties of assistant principals; undertaking the responsibilities of principal (n=52); the second person in charge after the principal (n=14); establishing the communication between principal and

Turkish Studies

teachers (n=11); educational leadership, informing and guiding (n=6); holding a clear idea of what is happening at school (n=3); holding responsibility with no authority (n=3); establishing order (n=2); influential in school achievement (n=1) and asking for donation (money) (n=1). While the metaphor having a responsibility with no authority was highly expressed by first year students, only one fourth year student believed that assistant principals have an influence on the school achievement. Assistant principals' asking for donation (money) for the school is also seen as a negative role. Teacher candidates provided following Responses regarding the negative image and characteristics of assistant principals; always standing by the principal (n=10); being strict and constantly ordering (n=9); being meddlesome (n=5) and being narcissist (n=1). The important thing to note here is that all of the features that characterize the image and personality of the assistant principal consist of only negative features similar to the principal.

Results and Discussion

As a result of this study, it was found out that teacher candidates formed metaphors related to duties, negative image and personalities of the principals and assistant principals. The most striking result is that the image and personality perceptions of the teacher candidates about school principals consist of completely negative items. The negative image and personality perception of the school principals were higher than the assistant principals. The most common negative image of the principal was identified as being useless in the school whereas assistant principals were perceived as the one who actively work and undertake the responsibilities that should have done by the principal. Likewise, the literature also shows that there are both positive opinions (Çobanoğlu and Gökalp, 2012, Kösterelioğlu, 2014, Tüzel and Şahin, 2014; Zembat, Tunçeli and Aksin 2015) and negative opinions on the concept of school principal (Lum, 1997; Yalçın and Erginer, 2012; Örucü, 2015; Pesen, Kara and Gedik, 2015). In this study, the perception of the concept of principal is often pointed out as an element of negativity.

While the school principals' most perceived tasks are shown as managing, being responsible, and authoritative; the assistant principals have been perceived as someone helping school principals and having no responsibilities. Zembat, Tunçeli and Akşin (2015) stated that the metaphors of teacher candidates regarding the concept of "school principal" focused on the administrative and management task. Likewise, several studies show that teachers emphasize the managerial aspects about principals (Boydak-Özan and Şener, 2014, Akan, Yalçın and Yıldırım, 2014). In a study by Cerit (2008), he revealed the views of student, teachers and managers on the metaphor for the concept of school principal and he argued that principals and teachers accepted the metaphors of management at a high level. In addition, Kösterelioğlu (2014), in his work with teacher candidates, has reached the conclusion that more metaphors are being produced about the managerial concept. The results of this study and the literature show that principals have a management-oriented understanding and thus, teacher candidates have more emphasis on managerial duty of principals and assistant principals. The highest negative image perception about assistant principals focused

on the ways they try to stand by the principals. Students also think that they do not express any ideas that are contradictory to principals.

Studies have shown that the role of the principal is changing, and leadership (such as teaching, society, vision, etc.), counseling (Briggs, 2005; Balyer, 2012; Matter, 2005) are becoming more important. This is because successful leaders owe their success to the new educational leadership roles they have adopted. While managers implement rules set by other managers, principals who adopt new leadership roles are concerned with the standards needed in order to strengthen the school (Marsh and Lefever, 2004). It can be said that the most important tasks of school principals are to increase educational success and school achievement. However, according to the results of the research, it is pointed out that both the school principals' and the principals assistants' educational leadership, informing and guidance tasks are indicated by a small number of candidate teachers; there are only a few students who have the perception that the school principals and assistant principals are influential on school success. If we assume that results are influenced by observations of teacher candidates' past educational experiences, it can be considered that students perceive school leaders performing administrative tasks but they act more passive in education and school achievement. Kaya and Demir (2010) commented that "school principals may not be able to demonstrate leadership skills in their schools because they are appointed as principals by taking an exam and not necessarily going under an assessment of their managerial skills". In addition, the most common negative image and personality characteristics about principals and assistant principals are depicted as strictness, continuous ordering, strict ruling. This result shows that principals are seen as authoritarian by students.

School principals have to use their influence to motivate teachers, to form a common sense around organizational goals, increase teachers' commitment and improve their training process (Akçay, 2003). This is because the positive relationship between the effectiveness of organizations and the skills and academic competences of school principals is required to increase the qualifications of principals (Çelikten, 2004). In parallel with the changes taking place in the field of education, principals are expected to undertake visionary leadership, educational expertise, transformational leadership, moral authority, evaluation expert and budget analyst roles (NAASP, 2007). In addition, their management behaviours affect students, teachers and other employees. This study unveiled to what extent principals have such roles by taking the opinions of teachers, students and teacher candidates. Teacher candidates are the potential future school principals and therefore the negative perceptions they hold about principals need to be addressed. School administration and leadership practices at the undergraduate level should be emphasized in order to eliminate the negative perceptions of teacher candidates. In addition, it is important that principals are more involved in the school education process, give more importance to the role of instructional leadership and are more open to communication.

Keywords: Pre-service teachers, metaphor, school administrators.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/33

Giriş

Dil düşünceleri ortaya koymakta kullanılan en önemli öğedir. Kavramların ifade edilmesinde anlatımı güzelleştirmek ve kavramları daha açık ortaya koymak amacıyla farklı yollara başvurulur. Metaforlar da anlatımı güzelleştirmek ve kolaylaştırmak için kullanılan yollardan bir tanesidir. Metaforlar (benzetmeler, eğretilmeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında insan düşüncesini yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004). Metaforlar ifade edilmek istenen pek çok kelimenin yerini tutabilecek özellikte olan ve ifade edilmek istenileni en kısa, yaratıcı ve kalıcı yoldan ifade edilmesine yardımcı olan kelimelerdir (Koç, 2014).

Metaforlar sanılanın aksine sadece anlatımı güzelleştirmeye yarayan bir araç değildir ve “bir düşünme ve görme biçimi” olarak dikkati çekmektedir. Bir olgu başka bir olgu ile kıyaslanarak açıklanmaya çalışıldığında metafor kullanılır. Bir diğer ifade ile metafor A’nın B olduğunun (veya gibi olduğunun) örtük veya açık olarak belirtilmesiyle oluşur (Morgan, 1997). Sennett bir metaforun parçalarının toplamından daha büyük bir anlam yarattığını ve yeni bir farkındalık sunduğunu belirtmektedir (Sennet, 1980’den akt. Çelikten, 2006). Metaforlar eğitim yönetimi, müfredat geliştirme ve plânlama; öğretim alanı gibi eğitimin çeşitli alanlarında (Arslan ve Bayrakçı, 2006; Döş, 2010) anlaşılmayan, anlaşılması zor olan konularda veya bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır ifade etmede ve bunlara ilişkin veri toplamada kullanılmaktadır (Karaçam ve Aydın, 2014).

Bunun yanı sıra, öğretmen adaylarının öğrenim süreçleri boyunca çeşitli kavram ve olgulara dair zihinsel imgelerini belirlemekte, anlamada ve (belki de onları) değiştirmede güçlü bir “pedagogik araç” olarak kullanabilir. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının “öğretmenlik meslek bilgisi” alanıyla ilgili derslerde eğitimle ilgili farklı kavram ve olgulara (örneğin, “öğrenci”, “öğretmen”, “bilgi”, “okul”, vb. gibi kavramlara) ilişkin metafor üretmelerinin (Saban, 2008) öğretmenliği meslek olarak seçmiş olan öğretmen adaylarının algılarını ortaya koymakta önemli bir araç olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının okul yöneticiliğine ilişkin metafor üretmeleri de benzer biçimde adayların okul yöneticiliğine olan bakış açılarının belirlenmesi açısından fayda sağlayabilir. Çünkü metaforların kullanılması öğretmenlerin okullarda rol ve işlevleri konusundaki bilinç düzeyini yükseltmek (Ben-Peretz, Mendelson ve Kron, 2003) ve yöneticilere ilişkin algılarını ortaya koymak için anlamlı bir araçtır.

Örgütler belli bir amacı yerine getirebilmek için bir araya gelmiş insan ve madde kaynaklarından oluşur. Örgütlerin varlığı, başarısı ve devamlılığının sağlanması ise örgütlerin nasıl yönetildiğine bağlıdır. Başarılı örgütlerin yönetimindeki en önemli pay ve sorumluluk ise yöneticilerde olup, onların yönetim tarzlarında yatmaktadır. Bir diğer ifade ile örgütler, yöneticileri ve çalışanları kadar başarılıdırlar (Argon ve Dilekçi, 2014). Okulun idare işini gerçekleştiren yetkili kişi okul yöneticileridir. Okulun hedeflerini gerçekleştiren, okulun örgütsel yapısını ve havasını koruyan, niteliklerini geliştiren de yine okul yöneticileridir (Ünal, 1991’den akt. Koçoğlu, 2013). Önemli bir sosyal kurum olan okul örgütlerinde yönetim işi okul müdürü ve müdür yardımcıları tarafından yürütülmekte, okul yöneticisi dendiğinde okul müdürü ve müdür yardımcıları anlaşılmaktadır.

Okulların amaçlarını yerine getirebilmeleri için etkili ve verimli bir şekilde yönetilmeleri gereklidir bu ise müdürlerin yönetim becerilerine sahip olmaları ve bu özellikler doğrultusunda okullarını yönetebilmeleriyle mümkün olur. Öğrenci ve öğretmenlerin çalışmaları okul müdürlerinin yönetim tarzlarını etkileyebilir (Cerit, 2008). Günümüzde okul müdürünün sadece okulu idare etmesi değil; öğretimsel liderlikte bulunması, öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlaması, okulun yönetimi ile beraber öğrenci, öğretmen ve diğer çalışanların denetlenmesi, karar verme, okulun bütçesini idare etme ve finansal düzenlemelerini yapma, program geliştirme çalışmalarında bulunma,

okul-toplum birlikteliğini sağlanma gibi birçok rolü üstlenmelerinin istendiği görülmektedir (Balyer, 2012). Çünkü her alanda gerçekleşen gelişmelere paralel olarak günümüz okullarının çevreleri eskiye oranla karmaşık bir hale gelmiş; bu durum yeni okul yapılarının oluşturulmasını gündeme getirirken diğer yandan bu okulları yönetecek müdürlerin niteliklerinin yeniden belirlenmesini de zorunlu kılmıştır (Gümüseli, 2001). Bunun yanı sıra, okulda yöneticilik yapan müdür yardımcıları da, okulların işleyişinde büyük öneme sahiptir ve müdür yardımcılarının yönetim tarzları da öğretmen ve öğrenci çalışmalarında önemli etkiler sağlamaktadır.

Okul örgütlerinin amaçlarına ulaşma sürecinde önemli rol oynayan faktörlerden bir tanesi yöneticilerdir. Okullarda belirlenen hedeflere ulaşma sürecinde yöneticilerin öncülük etme gibi önemli bir görevi olsa da kurumdaki öğrenci, öğretmen ve çalışanlardan aldığı güç de büyük önem arz etmektedir. Bu açıdan bakıldığında okuldaki diğer bireylerin okul yöneticileri hakkında sahip oldukları görüşler oldukça önemlidir. Okul yöneticilerinin yönetim biçimleri onların öğrenci ve öğretmenler tarafından nasıl algılandığı metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılabilir. Böylece okullarda sergilenen yönetsel davranışlar hakkında bir değerlendirme yapılabilir. İlgili literatür incelendiğinde metaforlar yoluyla okul yöneticilerine ilişkin düşüncelerin ortaya çıkarıldığı çalışmalara rastlamak mümkündür (Cerit, 2008; Boydak-Özan ve Şener, 2014; Kösterelioğlu, 2014; Tüzel ve Şahin, 2014; Pesen, Kara ve Gedik, 2015; Zembat, Tunçeli ve Akşin 2015). Yapılan bu çalışmalarda yöneticilere ilişkin görüşler öğretmen adaylarından, öğretmen ve öğrencilerden, eğitim denetmenlerinden alınmıştır.

Yapılan çalışmalar öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yöneticilerin çoğunlukla yönetmelik ve kuralları uygulayan ve geleneksel yönetim tarzını yansıtan yöneticiler olarak algılandığını göstermektedir (Boydak-Özan ve Şener, 2014; Akan, Yalçın ve Yıldırım, 2014). Öğrencilerden alınan görüşler incelendiğinde ise yöneticilerin kişisel özelliklerine vurgu yapılan metaforları görmek mümkündür (Cerit, 2008; Tüzel ve Şahin, 2014).

Öğretmen adayları ve denetmenlerden alınan görüşler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar incelendiğinde yöneticiye ilişkin görüşlerin olumlu (Çobanoğlu ve Gökalp, 2012; Zembat, Tunçeli ve Akşin 2015; Akın-Kösterelioğlu, 2014) ve olumsuz (Kaya ve Demir, 2010; Örüçü, 2015; Pesen, Kara ve Gedik, 2015) olmak üzere iki gruba ayrıldığı dikkat çekmektedir. Öğretmen adaylarından elde edilen görüşler yöneticilerin kendilerinden beklenen çağdaş rolleri benimsemesinde ve olumsuz görüşlerin giderilmesine yönelik önlemlerin alınabilmesinde önem arz etmektedir. Bu sebeple bu çalışmada da sınıf öğretmeni adaylarının okul yöneticilerine ilişkin görüşleri metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarılmış ve öğretmen adayı gözüyle yönetici algıları tanımlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada;

1. *Sınıf öğretmeni adaylarının okul müdürlerine ilişkin metaforik algıları nedir?*
2. *Sınıf öğretmeni adaylarının okul müdür yardımcılara ilişkin metaforik algıları nedir?*

sorularına cevap aranmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının okul müdür ve müdür yardımcılara ilişkin metaforları, 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri şeklinde kategorize edilerek bu sınıflar düzeyindeki metaforik algılardaki benzerlik veya farklılıklar ortaya koyulmuştur. Ayrıca tüm sınıf düzeyleri birlikte de değerlendirilmiş ve yöneticilere ilişkin genel algı yorumlanmıştır. Araştırmanın öğretmen adaylarının okul yöneticiliğine ilişkin algılarını ortaya koymada önemli olacağı düşünülmektedir. Okul müdürlerinin öğretmen adaylarının kendileri hakkındaki algılarını bilmesinin olumsuz algıların giderilmesi ve olumlu algıların oluşması için uygun rollerin sergilenmesini artırması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Veri toplama ve yorumlama sürecinde *durum çalışması deseni* temel alınan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Açıklanması zor durum-olayları açıklaması ve olayları meydana geldiği yerde tanımlamaya çalışması nedeniyle durum çalışmaları nitel araştırmalar içerisinde deneysel çalışmalar yoluyla bilimsel sorulara cevap bulmakta kullanılan önemli bir yaklaşım olarak gösterilmektedir (Yin, 2003: 15; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010: 273).

Katılımcılar

Araştırma verileri, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle Ankara'daki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 43'ü birinci, 58'i ikinci, 58'i üçüncü ve 31'i dördüncü sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 190 sınıf öğretmeni adayından elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasında öğretmen adaylarından “Okul müdürü gibidir, çünkü” ve “Müdür yardımcısı gibidir, çünkü” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Öncelikle öğretmen adaylarının oluşturduğu metaforlar incelenerek geçersiz olanlar ayıklanmıştır. Örneğin; “Müdür müdür gibidir çünkü müdürdür” cümlesinde herhangi bir benzetme unsuru olmadığı için katılımcının yazdığı cümle geçersiz sayılmıştır. Ardından elde edilen metaforlar ve gerekçeleri sıralanmıştır. Aynı metaforların farklı gerekçeler ile açıklandığı görülmüş, bu nedenle benzer gerekçeler bir araya getirilerek temalar belirlenmiştir. Elde edilen gerekçeler incelendiğinde, öğretmen adaylarının okul müdürü ve müdür yardımcılara ilişkin metaforlarının “Görev algısı” ve “Olumsuz imaj algısı” olarak iki ana başlık (tema) altında toplanabileceği görülmüştür. Her bir ana başlık altında ise temayı oluşturan alt başlıklar (alt temalar) belirlenmiştir. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla iki eğitim yönetimi alan uzmanından belirlenen tema ve alt temaları incelemesi istenmiş ve belirlenen temalar altında görüş birliğine varılmıştır. Bu aşamadaki görüş birliğinin sınanmasında, Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenirlilik = Görüş birliği / Görüş birliği + Görüş ayrılığı x 100) kullanılmıştır. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda, görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları hesaplanarak araştırmacılar arasında % 86'lık bir görüş birliği olduğu tespit edilmiştir.

BULGULAR

1. Araştırmanın birinci alt problemi “Sınıf öğretmeni adaylarının okul müdürlerine ilişkin metaforik algıları nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu alt problemi çözümlemek amacıyla her bir sınıf düzeyindeki sınıf öğretmeni adayları için ayrı ayrı yapılan içerik analizine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır. Algıları belirlemek için toplanan her bir metaforun tekrarlanma sayısı (f) ve altında yer aldığı algı alt temasındaki tekrarlanma sayısı ise (n) olarak belirtilmiştir.

Araştırma bulguları, aynı metaforun birden fazla ve farklı alt tema altında yer alan algıyı ortaya koyduğunu göstermektedir. Bu nedenle aynı metafora ait “çünkü ...” kısmında yapılan açıklama dikkate alınarak hangi alt tema altında yer aldığı belirlenmiştir. Örneğin “baba” metaforu hem yönetim alt teması hem koruma, kollama alt teması altında yer almaktadır. Ayrıca ilgi çekici ve/veya anlaşılması ancak neden cümlesi ile mümkün olan metaforlar “(...çünkü...)” şeklinde yanında verilerek örneklendirilmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 1’de birinci sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 1. Birinci Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Okul Müdürüne İlişkin Metaforları
(N=43, Geçerli=40)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=29)
*Yönetici (f=3), Beyin (f=2), Baba (f=2), Kaptan, amir, güneş, saat, makine düğmesi, hakem (f=1'er kez)	13	Yönetim görevi
Beyin (f=2), Müfettiş, cumhurbaşkanı, üst düzey memur (f=1'er kez)	5	Kontrol, denetim görevi
Ağaç (f=2), Kar, baba (f=1'er kez)	4	Koruma, kollama
Baba (f=3)	3	Sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma
Yönetici, su (...çünkü şeffaftır, kuralları uygular) (f=1'er kez)	2	Düzen sağlama, kural uygulama
Baba (f=1)	1	Karar – onay verme
Pusula (f=1)	1	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞİNE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=11)
Varil (...çünkü yer yer oturur), bozuk Ferrari (...çünkü dıştan gösterişli ama içten bir işe yaramaz), hayalet (...çünkü Pazartesi ve Cuma günleri İstiklal Marşı'ndan önce görülür), plansız adam, paragöz adam (f=1'er kez)	5	İşe yaramazlık
İşkenceci (...çünkü tüm okulu soğukta bekletip üşütme kapasitesi vardır), ayna (...çünkü bize hep tersten bakar), ABD Başkanı, robot (f=1'er kez)	4	Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık
Baba (f=1)	1	Şikâyet mercii olma
Geveze adam (f=1)	1	Her işe karışma

*Okul müdürünün 3 öğretmen adayı tarafından “Okul müdürü yönetici gibidir, çünkü...” şeklinde “yönetici” metaforu ile tanımlandığı görülmektedir. Benzetimi kısıtlı olan bu metafor ile okul müdürünün algılanan görevi alt teması altında bulunan ve en çok tekrarlanan yönetim görevine doğrudan vurgu yaptığı için geçerli değerlendirilmesi uygun bulunmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde, 43 birinci sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 40 geçerli metaforun dörtte üçünün (n=29) okul müdürünün algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına göre yönetim görevi (n=13), kontrol, denetim görevi (n=5); koruma kollama (n=4); sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma (n=3); düzen sağlama, kural uygulama (n=2); karar, onay verme (n=1) ve eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=1) alt temaları altında birleştiği belirlenmiştir.

Okul müdürünün algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temalarının ise sırasıyla işe yaramazlık (n=5); sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=4); şikâyet mercii olma (n=1) ve her işe karışma (n=1) şeklinde olduğu ortaya koyulmuştur.

Aşağıda yer alan Tablo 2’de ikinci sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 2. İkinci Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Okul Müdürüne İlişkin Metaforları
(N=58, Geçerli=52)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=29)
Baba (f=6), Başbakan, cumhurbaşkanı, devlet, baş amir, beyin, patron (f=1'er kez)	12	Sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma
Devlet (f=2), Başkan, anne, komutan (f=1'er kez)	5	Düzen sağlama, kural uygulama
Başbakan, başkan, cumhurbaşkanı, işveren, komutan (f=1'er kez)	5	Yönetim görevi
Başbakan, cumhurbaşkanı, kral (f=1'er kez)	3	Karar – onay verme
Baba (f=3)	3	Koruma, kollama
Deneyim (f=1)	1	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=23)
Süs bitkisi (f=2) Oturan adam (...çünkü sürekli odasında oturur), kral (...çünkü tahtından hiç kalkmaz), arsa sahibi (...çünkü elini arkaya bağlayıp sadece gezer), milletvekili (...çünkü mevkii ve bir kuruma bağı vardır ama iş yapmaz), patron(...çünkü en iyi oda ve gelir ondadır), hayalet, süs, okulda nadir görülen adam (f=1'er kez)	10	İşe yaramazlık
Diktatör (f=2), Dikenli tel, despot bir insan, gardiyan, disiplin abidesi, cellat, patron (f=1'er kez)	8	Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık
İşveren (...çünkü artisttir, her işe karışır), ukala insan evladı, çene, polis (f=1'er kez)	4	Her işe karışma
Kral (f=1)	1	İşini başkalarına yaptırma

Tablo 2 incelendiğinde, 58 ikinci sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 52 geçerli metaforun beşte üçünün (n=29) okul müdürünün algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına göre sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma (n=12), düzen sağlama, kural uygulama (n=5); yönetim görevi (n=5); karar – onay verme (n=3); koruma, kollama (n=3); eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=1) alt temaları altında birleştiği belirlenmiştir.

Okul müdürünün algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temalarının ise sırasıyla işe yaramazlık (n=10); sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=8); her işe karışma (n=4) ve işini başkalarına yaptırma (n=1) şeklinde olduğu ortaya koyulmuştur.

Aşağıda yer alan Tablo 3'te üçüncü sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 3. Üçüncü Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Okul Müdürüne İlişkin Metaforları
(N=57, Geçerli= 53)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=40)
Patron (f=2), Komutan, lider, baba, orkestra şefi, kalp, evin reisi, başhekim, baş (f=1'er kez)	10	Yönetim görevi
Şirket yöneticisi, beyin, otorite, şirket yöneticisi, düzenleyici, belediye başkanı, okulun temel direği (f=1'er kez)	7	Düzen sağlama, kural uygulama
Bina temeli (f=2), Ağaç kökü, ağaç gövdesi, okulun göstergesi, çatı (f=1'er kez)	6	Okul başarısına etki
Lider (f=2), Baba, cumhurbaşkanı, kral (f=1'er kez)	5	Sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma
Baba (f=3), Anne, şemsiye (f=1'er kez)	5	Koruma, kollama
Beyin, baba, ana kumanda, cumhurbaşkanı (f=1'er kez)	4	Karar – onay verme
Mühendis (...çünkü öğrencilerin karakterlerini inşa eder), devlet yöneticisi (...çünkü geleceğin büyüklerini yetiştirir), yıldız (f=1'er kez)	3	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=13)
Bulunmaz Hint kumaşı (...çünkü ihtiyaç olunca mutlaka okul dışındadır), Kaf Dağı, peşin veren fotoğrafındaki yayılan adam, diktatör (...çünkü iş yapmaz, odasında okey, iskambil oynar), başbakan (...çünkü istediğin vakit ulaşamazsın), kukumav kuşu (...çünkü odasından çıkmaz, çıkınca da sadece öğrencileri azarlar), yazıcı (...çünkü sadece resmi evrakla ilgilenir, başka iş yapmaz), hayalet, görünmez adam (f=1'er kez)	9	İşe yaramazlık
Kral, gizli kamera (f=1'er kez)	2	Her işe karışma
Asker, diktatör (f=1'er kez)	2	Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık

Tablo 3 incelendiğinde, 57 üçüncü sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 53 geçerli metaforun üçte ikisinin (n=40) okul müdürünün algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına yönetim görevi(n=10), düzen sağlama, kural uygulama (n=7); okul başarısına etki (n=6); sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma (n=5); koruma, kollama (n=5); karar – onay verme (n=4) ve eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=3) alt temaları altında birleştiği belirlenmiştir.

Okul müdürünün algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temalarının ise sırasıyla işe yaramazlık (n=9); her işe karışma (n=2) ve sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=2) şeklinde olduğu ortaya konulmuştur.

Aşağıda yer alan Tablo 4'te dördüncü sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 4. Dördüncü Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Okul Müdürüne İlişkin Metaforları

(N=31, Geçerli=27)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=20)
Kaptan (f=2), Aslan, baba, orkestra şefi, başkomutan, çoban, başbakan (f=1'er kez)	8	Yönetim görevi
Lider (f=2), Usta, otorite (f=1'er kez)	4	Sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma
Teknik direktör (f=2), Komiser (f=1)	3	Düzen sağlama, kural uygulama
Kitap, güneş (f=1'er kez)	2	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi
Başkomutan (f=1)	1	Karar – onay verme
Çınar ağacı (f=1)	1	Koruma, kollama
Kapı (f=1)	1	Okul başarısına etki
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=7)
Köy muhtarı (...çünkü iş yapmaz ama havası vardır), biblo (...çünkü odasında –vitrinde- oturur), cumhurbaşkanı (...çünkü sadece protokol işleriyle ilgilenir), manken (...çünkü göz önündedir ama içi boştur) (f=1'er kez)	4	İşe yaramazlık
Gül (...çünkü güzeldir ama dikenli vardır), korkuluk, tilki (f=1'er kez)	3	Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık

Tablo 4 incelendiğinde, 31 dördüncü sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 27 geçerli metaforun üçte ikisinin (n=20) okul müdürünün algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına yönetim görevi (n=8); sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma (n=4); düzen sağlama, kural uygulama (n=3); eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=2); karar – onay verme (n=1); koruma, kollama (n=1) ve okul başarısına etki (n=1) alt temaları altında birleştiği belirlenmiştir.

Okul müdürünün algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temalarının ise sırasıyla işe yaramazlık (n=4) ve sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=3) şeklinde olduğu ortaya koyulmuştur.

Yukarıda verilen tablolar bir arada değerlendirildiğinde ortaya çıkan sınıf öğretmeni adaylarının oluşturdukları metaforlara göre okul müdürüne ilişkin genel algıları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 5'te sınıf öğretmeni adaylarının okul müdürüne ilişkin genel algıları yer almaktadır.

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okul Müdürüne İlişkin Genel Algıları

(N=190, Geçerli=172)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR ALT TEMALARI	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Yönetim görevi	13	5	10	8	36
Sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma	3	12	5	4	24
Düzen sağlama, kural uygulama	2	5	7	3	17
Koruma-kollama	4	3	5	1	13
Karar-onay verme	1	3	4	1	9
Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme	1	1	3	2	7
Okul başarısına etki	-	-	6	1	7
Kontrol-denetim	5	-	-	-	5
Geçerli metafor					118
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR ALT TEMALARI	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
İşe yaramazlık	5	11	9	4	29
Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık	4	8	2	3	17
Her işe karışma	1	4	2	-	7
Şikâyet mercii	1	-	-	-	1
Geçerli metafor					54

Tablo 5 incelendiğinde, sınıf öğretmenliği birinci, ikinci üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin okul müdürlerine ilişkin oluşturdukları toplam 172 metaforun 118'i okul müdürünün görevleri ile ilgili iken; 54 metaforun ise okul müdürünün olumsuz imajı ve kişiliği ile ilgili olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları okul müdürünün sırasıyla yönetim görevi (n=36); sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma (n=24); düzen sağlama, kural uygulama (n=17); koruma-kollama (n=13); karar – onay verme (n=9); eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme (n=7); okul başarısına etki (n=7) ve kontrol-denetim (n=5) görevleri olduğu algısına sahiptir. Okul müdürünün okul başarısına etki görevine ilişkin birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin metafor oluşturmaması; ayrıca kontrol-denetim görevine ilişkin sadece birinci sınıf öğrencilerinin metafor oluşturmaması da dikkat çekicidir. Bu durum öğretmen adaylarının 1 ve 2. Sınıflarda okul deneyimi ya da öğretmenlik uygulaması gibi herhangi bir ders almaması ve bu nedenle müdür başarısına ilişkin herhangi bir gözlem ya da tecrübelerinin olmaması ile açıklanabilir.

Öğretmen adayları okul müdürünün olumsuz imajı ve kişiliğine ilişkin sırasıyla işe yaramazlık (n=29); sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=17); her işe karışma (n=7) ve şikâyet mercii (n=1) özelliklerini belirtmişlerdir. Burada dikkat çeken önemli nokta, okul müdürünün imajı ve kişiliğini belirten özelliklerin tümünün olumsuz özelliklerden oluşmasıdır.

2. Araştırmanın ikinci alt problemi “Sınıf öğretmeni adaylarının okul müdür yardımcısına ilişkin metaforik algıları nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu alt problemi çözümlemek amacıyla her bir sınıf düzeyindeki sınıf öğretmeni adayları için ayrı ayrı yapılan içerik analizine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır. Algıları belirlemek için toplanan her bir metaforun tekrarlanma sayısı (f) ve altında yer aldığı algı alt temasındaki tekrarlanma sayısı ise (n) olarak belirtilmiştir. Ayrıca ilgi çekici ve/veya anlaşılması ancak neden cümlesi ile mümkün olan metaforlar “(...çünkü...)” şeklinde yanında verilerek örneklendirilmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 6’da birinci sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının müdür yardımcısına ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 6. Birinci Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Müdür Yardımcısına İlişkin Metaforları

(N=43, Geçerli= 39)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=30)
Futbolcu (...çünkü sürekli iş peşinde koşturur), barut (...çünkü her iş ona yıkılır), köle, garson, işçi, başbakan, sağ kol (f=1'er kez)	7	Aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme
Sağ kol (f=3), Yardımcı organ, yardımcı antrenör, el-ayak, asistan (f=1'er kez)	7	Yönetim işine yardım
Dost, abi, arkadaş, sorun çözücü, amca (f=1'er kez)	5	Sorunların çözümüne yardımcı olma
Yedek müdür, yedek amir, sınıf başkanı (f=1'er kez)	3	2. yönetici, 2. yetkili, müdür vekili
Şahin araba (...çünkü dıştan kötü, gösterişsizdir ama gaza basınca iyi patinaj atar), dinamo (...çünkü makinenin çalışması için her şeye sahiptir ama motor kadar değil), apartman (...çünkü zamanla yükselir müdür olur) (f=1'er kez)	3	Makamsız sorumluluk sahibi olma
Anne (f=1)	1	Koruma ve kollama
Ses (f=1)	1	Müdürle iletişimi sağlama
Rüzgâr (...çünkü üç adımda okulun her yerindedir) (f=1)	1	Okulda olup bitenden haberdar olma
Öğretmen (f=1)	1	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi
Bankacı (...çünkü sürekli para ister durur) (f=1)	1	Sürekli para isteme
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=9)
Diktatör (f=2) Bulut (...çünkü esip, gürleyip yağdırır), Rize (...çünkü sürekli yağışlıdır), havalı biri (...çünkü disiplin kurallarını uygulamakta üstüne yoktur), Iceberg (...çünkü üçte ikisi yer altındadır, neye kızacağı bilinmez) (f=1'er kez)	6	Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık
Anne, dedektör (...çünkü olur olmadık şeyleri olmadık zamanlarda bulur) (f=1'er kez)	2	Her işe karışma
Su (...çünkü müdür ne yöne çevirirse o yöne gider) (f=1)	1	Müdüre yaranmaya çalışma

Tablo 6 incelendiğinde, 43 birinci sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 39 geçerli metaforun dörtte üçünün (n=30) müdür yardımcısının algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına göre aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme (n=7), Yönetim işine yardım (n=7); sorunların çözümüne yardımcı olma (n=5); 2. yönetici, 2. yetkili, müdür vekili (n=3); Makamsız sorumluluk sahibi olma (n=3); koruma ve kollama (n=1); okulda olup bitenden haberdar olma (n=1); sürekli para isteme (n=1) ve eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=1) alt temaları altında birleştiği belirlenmiştir.

Müdür yardımcısının algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temalarının ise sırasıyla sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=6) ve her işe karışma (n=2) şeklinde olduğu ortaya koyulmuştur.

Aşağıda yer alan Tablo 7’de ikinci sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının müdür yardımcısına ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 7. İkinci Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Müdür Yardımcısına İlişkin Metaforları (N=58, Geçerli= 52)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=44)
Anne (f=6), İşçi (f=4), Çıracak (f=2), Her işe koşan adam, vezir, ezik insan, hamal, hademe, amele, kapıcı, hazıra alıştıran kişi, ırgat, vezir, başbakan (f=1’er kez)	23	Aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme
Başbakan yardımcısı, başkan yardımcısı, bakan, asistan, üye, ustabaşı, bilgisayarda yardımcı program (f=1’er kez)	7	Yönetim işine yardım
Anne, başbakan, başbakan yardımcısı, amca (...çünkü babanın yerini doldurur), müdürün dublörü, vezir (f=1’er kez)	6	2. Yönetici (2. Yetkili, müdür vekili)
Anne (f=2), Arkadaş, baba (f=1’er kez)	4	Sorunların çözümüne yardımcı olma
Pusula, baba (f=1’er kez)	2	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi
Başbakan (f=1)	1	Kontrol-denetim görevi
Aile dostu (f=1)	1	Okulda olup bitenden haberdar olma
OLUSMUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLARTEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=8)
Kuyruk, müdürün yalakası, müdürün maşası, müdürün kuklası, köle (...çünkü görevi müdürün egosunu tatmin etmektir) (f=1’er kez)	5	Müdüre yaranmaya çalışma,
Gıcık adam (...çünkü öğrencilerin her şeyine kızar), bürokrasi (...çünkü işleri yavaşlatır) (f=1’er kez)	2	Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık
Güvenlik görevlisi (...çünkü polisin olmadığı yerde her işe o karışır) (f=1)	1	Her işe karışma

Tablo 7 incelendiğinde, 58 ikinci sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 52 geçerli metaforun beşte dördünün (n=44) müdür yardımcısının algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına göre aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme (n=23), yönetim işine yardım (n=7); 2. yönetici, 2. yetkili, müdür vekili (n=6); sorunların çözümüne yardımcı olma (n=4); eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=2); kontrol – denetim görevi (n=1) ve okulda olup bitenden haberdar olma (n=1) alt temaları altında birleştiği belirlenmiştir.

Müdür yardımcısının algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temalarının ise sırasıyla müdüre yaranmaya çalışma (n=5); sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=2) ve her işe karışma (n=1) şeklinde olduğu ortaya koyulmuştur.

Aşağıda yer alan Tablo 8’de üçüncü sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının müdür yardımcısına ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 8. Üçüncü Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Müdür Yardımcısına İlişkin Metaforları (N=58, Geçerli= 41)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=36)
Anne (f=2), Acil servis, evin küçük çocuğu, beyin, koşucu, başbakan, ayakçı, ilkyardım (...çünkü müdürün arkasını toplar), çilekeş, işçi, külkedisi, amele (f=1'er kez)	13	Aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme
Ay (f=2) (...çünkü müdürden aldığı bilgiyi verir), Telefon ağı (...çünkü müdürler öğretmenler arası iletişimi sağlar), halkla ilişkiler danışmanı, ayna (...çünkü müdürden aldıklarını öğretmenlere, öğretmenlerden aldıklarını müdüre iletir), evin büyük çocuğu (f=1'er kez)	6	Müdürle iletişimi sağlama
Sağ kol, anne, asistan, şirket yöneticisi yardımcısı (f=1'er kez)	5	Yönetim işine yardım
Başkan yardımcısı, yardımcı beyin, başbakan, vezir (f=1'er kez)	4	2. yönetici, 2. Yetkili, müdür vekili
Acil tıp teknisyeni, ilk yardım çantası, baba (f=1'er kez)	3	Sorunların çözümüne yardımcı olma
Ağacın dalları (f=2) (...çünkü öğrencileri kollarında taşır, ilgilenir, rehberlik eder)	2	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi
Organizatör (f=1)	1	Düzeni sağlama-kural uygulama
Kamera (f=1)	1	Okulda olup bitenden haberdar olma
Ağaç gövdesi (f=1)	1	Okul başarısına etki
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=5)
Müdürün kuyruğu, müdürün gölgesi (f=1'er kez)	2	Müdüre yaranmaya çalışma
Gölge (...çünkü yetkisi yoktur ama kendini bir şey zanneder) (f=1)	1	Kendini beğenme
Gardiyan (f=1)	1	Sertlik, katılık, sürekli emir verme
Sevilmeyen ot (f=1)	1	Her işe karışma

Tablo 8 incelendiğinde, 58 üçüncü sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 41 geçerli metaforun dörtte üçünün (n=36) müdür yardımcısının algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına göre aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme (n=13), müdürle iletişimi sağlama (n=6); yönetim işine yardım (n=5); 2. Yönetici, 2. Yetkili, müdür vekili (n=4); sorunların çözümüne yardımcı olma (n=3); eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=2); düzeni sağlama – kural uygulama (n=1); okulda olup bitenden haberdar olma (n=1) ve okul başarısına etki (n=1) alt temaları altında birleştirilmiştir.

Müdür yardımcısının algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temalarının ise sırasıyla müdüre yaranmaya çalışma (n=2); kendini beğenme (n=1); sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=1) ve her işe karışma (n=1) şeklinde olduğu ortaya konulmuştur.

Aşağıda yer alan Tablo 9'da dördüncü sınıf öğrencisi öğretmen adaylarının müdür yardımcısına ilişkin metaforları yer almaktadır.

Tablo 9. Dördüncü Sınıf Öğrencisi Öğretmen Adaylarının Müdür Yardımcısına İlişkin Metaforları (N=31, Geçerli=24)

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan Göreve İlişkin Alt Temalar (n=22)
Teknik direktör, emir eri, çırak, vezir, anne, er, kalp, arı, karınca (f=1'er kez)	9	Aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme
Sağ kol, muavin, asistan, grup komutanı, takım kaptanı, bakan (f=1'er kez)	6	Yönetim işine yardım
Orkestra şefinin sopası, ay, aracı, kapı kolu (...çünkü müdüre giden yol ondan geçer) (f=1'er kez)	4	Müdürle iletişimi sağlama
Polis (f=1)	1	Düzeni sağlama-kural uygulama
Müdürün gölgesi (f=1)	1	2. Yönetici (2. Yetkili)
Rehber (f=1)	1	Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR TEMASI	n	Algılanan İmaj – Kişiliğe İlişkin Alt Temalar (n=2)
Döner koltuk (...çünkü müdür nereye isterse o yöne döner), ok (...çünkü müdür nereye atsa oraya gider) (f=1'er kez)	2	Müdüre yaranmaya çalışma

Tablo 9 incelendiğinde, 31 dördüncü sınıf öğrencisi öğretmen adayından toplanan toplam 24 geçerli metaforun neredeyse tamamının (n=22) müdür yardımcısının algılanan görevlerine ilişkin olduğu; bu görevlerin ise tekrarlanma sırasına göre aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme (n=9); yönetim işine yardım (n=6); müdürle iletişimi sağlama (n=4); düzeni sağlama – kural uygulama (n=1); 2. Yönetici, 2. Yetkili, müdür vekili (n=1) ve eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevi (n=1) alt temaları altında birleştiği belirlenmiştir.

Müdür yardımcısının algılanan olumsuz imaj ve kişiliğine ilişkin metaforlar temasında yer alan alt temanın ise müdüre yaranmaya çalışma (n=2) şeklinde olduğu ortaya koyulmuştur.

Yukarıda verilen tablolar bir arada değerlendirildiğinde ortaya çıkan sınıf öğretmeni adaylarının oluşturdukları metaforlara göre müdür yardımcısına ilişkin genel algıları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 10'da sınıf öğretmeni adaylarının müdür yardımcısına ilişkin genel algıları yer almaktadır.

Tablo 10. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müdür Yardımcısına İlişkin Genel Algıları**(N=190, Geçerli=157)**

GÖREVE İLİŞKİN METAFORLAR ALT TEMALARI	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme	7	23	13	4	52
Yönetim işine yardım	7	7	5	6	25
2. yönetici, 2. Yetkili, müdür vekili	3	6	1	4	14
Sorunların çözümüne yardımcı olma	5	4	3	-	12
Müdürle iletişimi sağlama	1	-	6	4	11
Eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme	1	2	2	1	6
Okulda olup bitenden haberdar olma	1	1	1	-	3
Makamsız sorumluluk sahibi olma	3	-	-	-	3
Düzeni sağlama-kural uygulama	-	-	1	1	2
Okul başarısına etki	-	-	-	1	1
Sürekli para isteme	1	-	-	-	1
Geçerli metafor					132
OLUMSUZ İMAJ – KİŞİLİĞE İLİŞKİN METAFORLAR ALT TEMALARI	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Müdüre yaranmaya çalışma	1	5	2	2	10
Sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık	6	2	1	-	9
Her işe karışma	2	1	2	-	5
Kendini beğenme	-	-	1	-	1
Geçerli metafor					25

Tablo 10 incelendiğinde, sınıf öğretmenliği birinci, ikinci üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin müdür yardımcısına ilişkin oluşturdukları toplam 157 metaforun 132'si müdür yardımcısının görevleri ile ilgili iken; 25 metaforun ise müdür yardımcısının olumsuz imajı ve kişiliği ile ilgili olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları müdür yardımcısının sırasıyla aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme (n=52); 2. yönetici, 2. yetkili, müdür vekili (n=14); müdürler iletişimi sağlama (n=11); eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme (n=6); okulda olup bitenden haberdar olma (n=3); makamsız sorumluluk sahibi olma (n=3); düzeni sağlama – kural uygulama (n=2); okul başarısına etki (n=1) ve sürekli para isteme (n=1) görevleri olduğu algısına sahiptir. Makamsız sorumluluk sahibi olma sadece birinci sınıf öğrencileri algısında yer alırken; okul başarısına etki algısına sahip olan sadece dördüncü sınıf öğrencisi bir öğretmen adaydır. Müdür yardımcısının para istemesi ise “sürekli” vurgusu ile olumsuz bir görev olarak gösterilmiştir. Öğretmen adayları müdür yardımcısının olumsuz imajı ve kişiliğine ilişkin sırasıyla müdüre yaranmaya çalışma (n=10); sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık (n=9); her işe karışma (n=5) ve kendini beğenme (n=1) özelliklerini belirtmişlerdir. Burada dikkat çeken önemli nokta, müdür yardımcısının imajı ve kişiliğini belirten özelliklerin tümünün okul müdürüne benzer şekilde sadece olumsuz özelliklerden oluşmasıdır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sınıf öğretmeni adaylarının metaforlar aracılığıyla okul müdürü ve müdür yardımcısına ilişkin algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma sonucunda, öğretmen adaylarının okul müdürüne ve müdür yardımcısına yönelik olarak algıladıkları görevleri ve olumsuz imaj ve kişilikleri ile ilgili metaforlar oluşturdukları belirlenmiştir. Gerek okul müdürü gerekse müdür yardımcısı için en dikkat çekici sonuç, oluşturulan metaforlara göre öğretmen adaylarının okul yöneticilerine yönelik

imaj ve kişilik algısının tamamen olumsuz öğelerden oluşmasıdır. Bununla birlikte okul müdürlerine yönelik olumsuz imaj ve kişilik algısının müdür yardımcılarında daha fazla olduğu belirlenmiştir. Okul müdürünün en çok tekrarlanan olumsuz imajı okulda işe yaramazlık olarak belirlenirken bunu destekleyici biçimde müdür yardımcısına ilişkin en fazla tekrarlanan görev algısının aktif iş yapma, müdüre ait işleri yapma, üzerine iş yıkılma, bütün işi üstlenme şeklinde olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde müdür kavramı algılarına yönelik olumlu (Çobanoğlu ve Gökalp, 2012; Kösterelioğlu, 2014; Tüzel ve Şahin, 2014; Zembat, Tunçeli ve Akşin 2015) ve olumsuz görüşlerin olduğunu görmek mümkündür (Lum, 1997; Yalçın ve Erginer, 2012; Örücü, 2015; Pesen, Kara ve Gedik, 2015). Bu çalışmada da müdür kavramına yönelik algılarda genellikle olumsuzluk unsuru dikkat çekmektedir.

Okul müdürünün en fazla algılanan görevleri yönetme ve sorumluluk, yetki, otorite sahibi olma olarak gösterilirken; müdür yardımcısının okul müdürünün işlerini yapan, yönetim işine yardım eden ancak makamsız sorumluluk sahibi olması şeklinde bir algılanan görevleri olduğu belirtilmiştir. Zembat, Tunçeli ve Akşin (2015) okul öncesi öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının “okul yöneticisi” kavramına ilişkin oluşturduğu metaforların da en fazla yönetim görevine vurgu yaptıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde öğretmenlerin de müdürler hakkında en çok yönetici yönüne vurgu yaptıkları bilinmektedir (Boydak-Özan ve Şener, 2014; Akan, Yalçın ve Yıldırım, 2014). Ayrıca Cerit (2008) yaptığı bir çalışmada öğrenci öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramına yönelik metaforlara ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarında da müdürlerin ve öğretmenlerin yöneticiliğe ilişkin metaforları yüksek düzeyde kabul ettikleri belirtilmiştir. Ayrıca Kösterelioğlu (2014) da öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada müdür kavramına yönelik yöneticiliğe dair daha çok metafor üretildiği sonucuna ulaşmıştır. Gerek literatürde yer alan çalışmalar gerekse yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar müdürlerin yönetim odaklı bir anlayış sergilediklerini, öğretmen adaylarının da bu yüzden daha çok müdür ve müdür yardımcısına ilişkin yönetici olma vurgusunu yaptıkları söylenebilir. Bununla birlikte müdür yardımcısına ilişkin tekrarlanan en yüksek olumsuz imaj algısının müdüre yaranmaya çalışma şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Bu durum okulun işlerini yürüten müdür yardımcısının bu işleri yapma nedeninin okul müdürüne yaranma olduğunu düşünen öğrenciler olduğunu da ortaya koymaktadır.

Yapılan çalışmalar okul müdürünün rollerinin değişmekte olduğunu liderlik (öğretim, toplum, vizyoner... vb. gibi) ve danışmanlık görevinin önemli olduğunu ortaya koymuştur (Briggs, 2005; Balyer, 2012; Matter, 2005). Çünkü başarılı yöneticiler başarılarını benimsedikleri yeni eğitimsel liderlik rollerine borçludurlar. Yöneticiler başka yöneticiler tarafından belirlenen kuralları uygulamaya özen gösterirken, yeni liderlik rollerini benimseyen müdürler ise okulu güçlendirmek amacıyla standartların ne olması gerektiği ile ilgilenirler (Marsh ve Lefever, 2004). Okul yöneticilerinin en önemli görevlerinin okulda eğitimsel liderlik yapma ve okul başarısını arttırmak olduğu söylenebilir. Oysa araştırma sonuçlarına göre gerek okul müdürü gerekse müdür yardımcısı için dikkat çeken hususun, eğitim liderliği, bilgi verme, rehberlik etme görevlerinin az sayıda öğretmen adayı tarafından belirtilmesi; okul müdürü ve müdür yardımcısının okul başarısına etkisi olduğu algısına sahip ise sadece birkaç öğrenci bulunmasıdır. Elde edilen sonuçların öğretmen adaylarının geçmiş eğitim yaşantılarına ait gözlemlerinden etkilendiği varsayımdan hareket edilecek olursa, öğrencilerin okul yöneticilerini okuldaki yönetsel işleri yapan ancak eğitim-öğretim ve okul başarısı konusunda daha pasif davranan kişiler olarak algıladıkları düşünülebilir. Kaya ve Demir (2010) bu durumu “Okul müdürleri gerekli yöneticilik becerisi ölçülmeden sadece bir sınavla yönetici olabildikleri için okullarında liderlik özelliği gösteremiyor olabilir” şeklinde yorumlamaktadır. Ayrıca okul müdürü ve müdür yardımcısı için en fazla ortak olarak algılanan olumsuz imaj ve kişilik özelliği sertlik, katılık, sürekli emir verme, katı kuralcılık olarak

belirlenmiştir. Bu sonuç öğrenci gözünde okul yöneticilerinin fazla otoriter ve katı olarak algılandığını göstermektedir.

Yöneticiler; öğretmenleri güdülemede, örgütsel amaçlar etrafında birleştirmede, adanmışlıklarını artırmada, eğitim-öğretim sürecini geliştirmede etkilerini kullanmak zorundadır (Akçay, 2003). Çünkü örgütlerin etkililiği ile yöneticilerin sahip olduğu beceriler ve akademik yeterlik arasındaki pozitif ilişki müdürlerinin niteliklerinin, artırılmasını gerekli kılmaktadır (Çelikten, 2004). Ayrıca eğitim alanında gerçekleşen değişimlere paralel olarak yöneticilerden vizyoner liderlik, eğitim uzmanlığı, transformasyonel (dönüşümcü, değişim odaklı) liderlik, ahlaki otorite, değerlendirme uzmanı, bütçe analisti rolleri üstlenmeleri beklenmektedir (NAASP, 2007). Ayrıca yöneticilerin benimsedikleri yönetim davranışları okulda bulunan öğrenci öğretmen ve diğer çalışanları önemli ölçüde etkilemektedir. Yöneticilerin kendilerinden beklenen bu rollere ne kadar sahip oldukları ise yapılan bu çalışmadakine benzer biçimde etrafındaki öğretmen, öğrenci ya da öğretmen adaylarının görüşleri ışığında ortaya çıkarılabilir. Öğretmen adaylarının geleceğin yönetici pozisyonunda olma olasılıkları göz önüne alındığında ve sahip oldukları olumsuz algılar düşünüldüğünde bu olumsuzlukların giderilmesine yönelik uygulamalara ihtiyaç duyulduğu göze çarpmaktadır. Öğretmen adaylarında var olan olumsuz algıların giderilmesi amacıyla lisans düzeyinde okul yönetimi ve liderlik uygulamalarına ağırlık verilmelidir. Ayrıca okul yöneticilerinin okul içindeki eğitim – öğretim süreçlerinde daha fazla yer alması; öğretimsel liderlik rolüne daha fazla önem vermesi, sert ve katı olmak, sadece kural uygulamak yerine iletişime daha açık davranması önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akan, D., Yıldırım, İ. ve Yalçın, S. (2014). Okul müdürlerinin liderlik stili ölçeğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 392-415.
- Akçay, A. (2003). “Okul müdürleri öğretmenleri etkileyebiliyor mu?”. *Milli Eğitim Dergisi*, 157.
- Argon, T. ve Dilekçi Ü. (2014). Öğretmenlerin okul müdürlerinin yönetim tarzları ve kurumsal itibara yönelik algıları arasındaki ilişki. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9/2, 161-181.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımını eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Balyer, A. (2012). Çağdaş okul müdürlerinin değişen rolleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 75-93.
- Ben-Peretz, M, Mendelson, N. ve Kron, F.W. (2003). How teachers in different educational context view their roles. *Teaching and Teacher Education*, 19.
- Briggs, A R. (2005). Middle managers in English further education colleges. *Educational Management, Administration & Leadership*, 33(1), 27-50.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Cerit, Y. (2008). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.
- Çelikten, M. (2004). “Bir okul müdürünün günlüğü”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 123-135.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 269-283.

- Çobanoğlu, N. ve Gökarp, S. (2015). Öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 279-295.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629.
- Gümüşeli, A. İ. (2001). Çağdaş okul müdürünün liderlik alanları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 28, 531-548.
- Karaçam, S. ve Aydın, F. (2014). “Ortaokul öğrencilerinin teknoloji kavramına ilişkin algılarının metafor analizi”. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 13(2), 545-572.
- Kaya, Ç. ve Demir, Ü. (2012). Kurum teftişi bazında eğitim denetmenlerinin okul müdürlerine ilişkin metaforik algıları (Muğla İli Örneği). IV. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi.
- Koç, S. E. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-72.
- Koçoğlu, E. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, okul yöneticilerinde olması gereken demokratik tutum ve davranışlara ilişkin görüşleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 8/6, 413-430.
- Kösterelioğlu, M. (2014). Öğretmen adaylarının okul yöneticisi kavramına ilişkin metaforik algıları. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 6(3), 115-133.
- Lum, B. J. (1997). Student mentality: Intentionalist perspectives about the principal. *Journal of Educational Administration*, 35(3), 210-218.
- Marsh, D. D. ve Lefever, K. (2004). School principals as standards-based educational leaders. *Educational Management, Administration & Leadership*, 32(4), 387-404.
- Matters, P. (2005). Future school leaders: Who are they and what are they doing? Expect the unexpected. *Australian Center For Educational Studies*, 1-10.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook: Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morgan, G. (1997). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor*. (Çev: Gündüz Bulut). İstanbul: MESS Yayınları.
- NASSP (2007). Changed role-preparing for the future, changing role of the middle level and high school leader: Learning from the past-preparing for the future. *National Association of Secondary School Principals*, 61-63.
- Örücü, D. (2014). Öğretmen adaylarının okul, okul yönetimi ve Türk eğitim sistemine yönelik metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 20(3), 327-358.
- Pesen, A., Kara, İ. ve Gedik, M. (2015). Çocuk gelişimi bölümü 2. sınıf öğrencilerinin “müdür” kavramına ilişkin metafor algıları. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 39-61.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Tüzel, E. ve Şahin, D. (2014). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin metaforları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 355-396.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Journal of Teacher Education and Educators. Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.
- Yin, R. K. (2003). *Case Study Research*. (3rd edt.). London, England: Sage Publications.